

Ook zwijgen or legt gewicht in de schaal

Nu de or niet afwijzend staat tegenover het verzoek geen gebruik te maken van het recht op adv-dagen, is er geen sprake van strijd met de cao.
(Kantongerecht Enschede 22 juni 1995, JAR 1995/185, artikel 27 WOR)

Stork Ketels bv verspreidde op 4 januari 1995 een memo in het bedrijf, over de toepassing van de cao voor de Metaal- en Elektrotechnische Industrie op het punt van de arbeidsduurverkorting (adv). Gevraagd werd de uiterste terughoudendheid te betrachten bij het toekennen van adv-dagen. De op te nemen adv-dagen moesten in overleg met de chef worden vastgesteld. Afhankelijk van de bedrijfssituatie kon toestemming om een adv-dag op te nemen worden onthouden. De Industriebond FNV bestreed deze handelwijze, omdat met de adv-regeling wordt beoogd de werkloosheid terug te dringen. Sparen of uitbetalen van adv-dagen ondergraaft de doelstelling om nieuwe arbeidsplaatsen te doen ontstaan. Voor de rechter vorderde de FNV een schadevergoeding van f 25.000 wegens het verlies aan vertrouwen en prestige bij de leden en werfkracht als vakbond.

De directie verweerde zich met het argument dat de vaststelling van adv-dagen paste in een al jaren met instemming van de vakbonden geldende regeling. Voor 1996 was een verruiming van opname mogelijk gemaakt van in 1995 niet-gebruikte dagen, omdat volgend jaar een terugval in werkzaamheden werd verwacht. De cao werd door de regeling niet geschonden. Alle andere vakorganisaties stemden met deze regeling in, en de or stond er evenmin negatief tegenover. Deze had ook niet de nietigheid van het besluit ingeroepen. De kantonrechter oordeelde dat de cao toestaat dat de werkgever in voor de werknemers gunstige zin afwijkt van de cao. Het wordt niet verboden om adv-dagen in 1995 op te nemen. Werknemers wordt slechts in overweging gegeven om terughoudend te zijn, en er wordt een ruimere mogelijkheid geboden om dagen in 1996 op te nemen. De cao-bepaling laat ruimte hiervoor en van die ruimte maakt Stork, kennelijk zonder enig bezwaar van de zijde van de werknemers, gebruik.

Ten overvloedige merkt de kantonrechter nog het volgende op. Er is een mogelijkheid in de cao opgenomen om een afwijkende regeling te treffen wegens bedrijfseconomische, organisatorische en/of arbeidsmarkttechnische redenen. In dat geval verklaart de cao het instemmingsrecht van de or als bedoeld in artikel 27 WOR van toepassing. Al aangenomen dat het memo van de Stork-directie als een dergelijk besluit zou moeten worden aangemerkt, dan is dit toch niet nietig, omdat de or, kennis dragend van het besluit, niets heeft gedaan om dat besluit aan te vechten. In zijn verslag van 4 januari 1995 heeft de or aangegeven dat, hoewel niet is ingestemd met

het voorstel, de or daar niet negatief tegenover staat. De or heeft niet de nietigheid ingeroepen.

Commentaar

In deze uitspraak komt nog eens naar voren dat de or - zowel in positieve als in negatieve zin - een rol kan spelen bij de controle op de naleving van de cao. De vakbond wenste consequent vast te houden aan de adv-regeling, maar het bedrijf en de werknemers voelden voor een soepeler toepassing. Een cao-bepaling maakte het mogelijk dat de or wordt ingeschakeld ingeval van afwijking van de regeling. De or verzette zich niet tegen de toepassing van de regeling en maakt daarmee de afwijking mogelijk.

Ook als zo'n cao-bepaling had ontbroken had de or overigens kunnen stellen dat het hier een werktijdregeling in de zin van artikel 27 WOR betrof, die, omdat de kwestie inhoudelijk niet in de cao is geregeld, onder zijn instemmingsrecht viel. Toch gaat het bij dit laatste slechts om een overweging 'ten overvloede'. Uit het eerste deel van het vonnis blijkt dat de kantonrechter laat meewegen dat tegen de interpretatie van de werkgever van de zijde van werknemers geen bezwaar is gemaakt. Het is interessant dat een bezwaar van de zijde van de werknemers, en dus ook van de or, een reden kan zijn om een ruime uitleg van de cao te verbieden. Ook hier biedt de uitspraak dus een ingang om - ook zonder te spreken over een formeel instemmingsrecht - als or invloed uit te oefenen op de toepassing van de cao.

In dit geval verschilden or en vakbond van mening. Dat is ook wel begrijpelijk: de vakbond houdt de grote lijn in het oog, de or wordt van nabij geconfronteerd met de dagelijkse belangen zoals die leven bij de achterban. Dat moet geen reden zijn voor de vakbond de rol van de or in dit opzicht te willen beperken. Eerder zou de vakbond terughoudend moeten zijn met procedures voor doeleinden die niet leven bij de achterban. Het bevorderen van de werkgelegenheid is natuurlijk prima, maar maatregelen daartoe moeten niet al te star worden uitgelegd. Vakbond en or moeten hun beleid waar mogelijk op elkaar afstemmen. Dat werkt twee kanten op. Ook de vakbond moet luisteren naar geluiden uit de achterban die via de or worden verwoord.

De or kan uit deze uitspraak leren dat het nuttig kan zijn om in situaties waarin hij bezwaren heeft tegen een bepaalde toepassing van de cao door de werkgever, deze bezwaren naar voren te brengen, ook als hij geen wettelijke rechten terzake heeft. De rechter zal dit kunnen gebruiken als element in zijn afweging van belangen. Wettelijke rechten, zoals het advies- en instemmingsrecht, zijn niet de enige instrumenten van de or. Ook het uiten van een eigen mening over de toepassing van de cao kan van invloed zijn.

Deze rubriek signaleert en behandelt de belangrijkste jurisprudentie op or-gebied. De rubriek wordt beurtelings geschreven door mr Adriaan Dorresteyn (ondernemingsrecht) en mr Guus Heerma van Voss (sociaal recht).

Guus Heerma van Voss